

Новак Вікторія Володимирівна,
Національний університет “Острозька академія”

РОЛЬ МЕТАФОРИ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Використання метафори в англomовному політичному дискурсі є не тільки ефективним інструментом впливу на підсвідомість адресата, а й забезпечує смислову та емоціональну цілісність тексту. У статті виокремлено основні ролі метафори у англomовному політичному дискурсі на основі аналізу робіт науковців, що вивчали цю проблему.

Ключові слова: метафора, політичний дискурс.

The usage of metaphors in the English-speaking political discourse is not only an effective tool of influence on the subconscious of a recipient, but also it provides semantic and emotional unity of the text. The article defines the major roles of metaphors in the English-speaking political discourse which are based on the analysis of the works of scholars who studied this problem.

Key words: metaphor, political discourse.

В умовах жорсткої боротьби за владу політики використовують різні способи, щоб підвищити свої рейтинги. Одним з основних інструментів, що використовується з метою привернення уваги до особистості політика є яскрава, виразна і асоціативна мова, побудована на ефективному використанні політичної метафори.

Актуальність даного дослідження полягає у тому, щоб визначити основні сфери впливу метафори в англomовному політичному дискурсі на свідомість реципієнтів.

Об’єкт дослідження: англomовний політичний дискурс.

Предмет дослідження: спрямованість вживання метафор у англomовному політичному дискурсі.

“Політичною” прийнято вважати будь-яку метафору використану в політичному дискурсі. А. Н. Баранов та Ю. М. Караулов визначають основну мету політичної метафори: “політична метафора це

мовленнєвий вплив з метою формування у реципієнта (найчастіше у суспільства) позитивної або негативної думки про ту чи іншу політичну одиницю”. [1, 63].

Теорія політичної метафори виникла в процесі взаємодії двох провідних напрямків сучасного мовознавства – метафорології та політичної лінгвістики. Зближення цих напрямків обумовлено як бурхливим розвитком досліджень, присвячених політичній комунікації, так і переосмисленням самого поняття метафори, новим розумінням її ролі в організації ментальних процесів і мовної картини соціальних відносин. У сучасній науці формується уявлення про політичну метафору як про інструмент для усвідомлення, моделювання та оцінки політичних процесів, як засобів впливу на соціальну свідомість.

Значна кількість досліджень політичної метафори виконані в рамках критичного аналізу політичного дискурсу, тобто методологічно пов’язані з ідеями Р. Водак, Т. ван Дейка та їх однодумців. У цьому випадку метафора розглядається як один із засобів, які використовує соціальна влада для здійснення свого панування в суспільстві, для обґрунтування і створення соціальної нерівності й обману громадян.

Роль метафори у англomовному політичному дискурсі величезна: її присутність оживляє офіційний текст, “дозволяє побачити, уявити певне явище, ... кидає світло на саму сутність даного явища, дозволяє краще зрозуміти, оцінити, визначити його” [2, 20]. Таким чином, метафора привертає і утримує увагу, насичує текст виразними образами, здатними надовго зберегтися в пам’яті, впливає на асоціативне мислення, будучи одним з інструментів впливу і маніпулювання свідомістю та розумовим процесом, є ефективним засобом вираження особистої позиції автора та виступає в ролі ущільнювача інформації.

Метафора відповідає за те, що б політична мова, яка несе нам певну інформацію, була не тільки зрозумілою, але і незабутньою, так як однією з найважливіших функцій політичного дискурсу є функція впливу. Лінгвіст Чудінов А. П зазначає, що “Аналіз найбільш уживаних метафоричних моделей дозволяє зробити найбільш відчутною ту політичну міфологію, яку так чи інакше намагається нав’язати мовець.”[4, 75] Тому метафора допомагає нам зрозуміти, як ті чи інші явища реального життя, зокрема політики, відображаються у свідомості слухачів.

Метафора активно використовується при побудові картини світу в англomовній політичній сфері, причому використовується настіль-

ки ефективно, що її присутність стала невід’ємною частиною політичного дискурсу, непомітною масовому споживачеві, що, в свою чергу, дозволяє впливати як на його свідомість, так і на несвідомі компоненти його психіки.

Метафора також має здатність впливати на процес прийняття рішень. Дослідники А. Н. Баранов та Є. Г. Казакевич вказують на властивість метафор підказувати, налаштовувати, наводити на певний тип рішення і поведінки. Вони вважають, що когнітивна сила метафори робить її незамінним інструментом при пошуку рішень проблемних ситуацій. Інший дослідник Худолій А. О. у своїй праці зазначає, що “одним з найвиразніших лексико-стилістичним засобом та показником динаміки мовних змін у сучасних публіцистичних текстах є метафора, оскільки вона утворює базові схеми, за допомогою яких відбувається концептуалізація досвіду і пізнання навколишнього світу” [3, 9].

Процес збагачення політичної метафорики не має абсолютно ніяких обмежень, оскільки вплив метафори на мислення людини є беззаперечним. У політиці метафора є основним постачальником альтернатив вирішення проблемних ситуацій. Тобто, політична метафора представляє безліч можливих виходів із кризової ситуації, які будуть розглядатися політиком в процесі прийняття рішень.

Крім того, використання метафор у англomовному політичному дискурсі дозволяє передати інформацію в більш доступній для адресата формі, пояснити складні політичні явища за допомогою більш простих і знайомих йому реалій. Оскільки політична мова часто адресована широким масам, а політична сфера відрізняється складністю і високим ступенем абстракції, метафора виявляється вкрай корисним і дієвим інструментом. “Активізуючи аналогові можливості мислення, метафора значно полегшує процес осмислення адресатом подій, що відбуваються в політичному житті країни та світу” [5].

Іншими словами, ефективно використання метафори сприяє перетворенню політичної картини світу адресата, формуванню відповідного емоційного фону і певного ставлення до якогось явища, події чи політичного діяча. Метафорична аргументація постійно використовується в мові політичних лідерів як засіб зміни політичних поглядів аудиторії.

Таким чином, метафора є не тільки засобом залучення уваги потенційних виборців. Її роль в англomовному політичному дискур-

сі не обмежується суто художньою стороною. Метафора активно використовується при побудові картини світу в політичній сфері, причому використовується настільки ефективно, що її присутність стала невід’ємною частиною політичного дискурсу, непомітною реципієнту, що, в свою чергу, дозволяє впливати як на його свідомість, так і на несвідомі компоненти його психіки.

Література:

1. Гаврилова М. В. Президентский дискурс как предмет политической лингвистики // Тезисы докладов. IV Всероссийский конгресс политологов “Демократия, безопасность, эффективное управление: новые вызовы политической науке”. М., 2006. С. 63 – 65.
2. Опаріна, Е. О. Метафора в політичному дискурсі // Політична наука. Політичний дискурс: Історія і сучасні дослідження [Текст]: Зб. наук. тр. / Е. О. Опаріна. – М. : РАН ІНІОН, 2002. – 375 с.
3. Худолій А. О. Динаміка функціональних змін у мові американської публіцистики кінця XX – початку XXI століття: Дис. канд. філол. наук: 10. 02. 04. – К. 2004. – 278 с.
4. Чудінов А. П. Політична лінгвістика / А. П. Чудінов. – Єкатеринбург: Видавництво Урал. ун-та, 2003. 178 ст.
5. Lakoff G. Metaphor and War: The Metaphor System Used to Justify War in the Gulf / G. Lakoff // http://lists.village.virginia.edu/sixties/HTML_docs/Texts/Scholarly/Lakoff_Gulf_Metaphor_1.html